

SELJAMETSA MUUSEUM

Seljametsa Muuseumi kogumispõhimõtted

Seljametsas 2024

Sissejuhatus	3
1. Muuseumi missioon, visioon, ja toimepõhimõtted	4
1.1. Muuseumi missioon	4
1.2. Muuseumi visioon	4
1.3. Muuseumi struktuur ja toimepõhimõtted	4
1.4. Lühülevaade muuseumi ajaloost	5
1.5. Muuseumikogu	5
2. Muuseumikogu täiendamine	7
2.1. Kogumise eesmärk	7
2.1. Muuseumikogu täiendamise üldpõhimõtted	7
2.2. Muuseumikogu täiendamise sisulised kriteeriumid	8
2.3. Muuseumikogu täiendamise protseduurid	9
2.3.1. Kogude sisuline analüüs ja väärtuste hindamine	10
2.3.2. Museaalide väljaarvamine kogust	10
3. Muuseumikogu täiendamine	11
3.1. Arvestusdokumentatsioonide vormistamine ja hoidmine	11
3.2. Objektide vastuvõtmine	11
3.3. Museaalide liikumine ja ajutine kasutamine	12
3.4. Inventuurid	12
3.5. Museaali muuseumikogust väljaarvamine ja hoiulevõetud asja tagastamine	12
4. Muuseumikogu kasutamine	13
4.1. Rollid ja vastutus	13
4.2. Muuseumikogu kasutamisega seotud protseduurid ja dokumentatsioon	13
4.3. Muuseumikogu kasutamisega seotud teenused	13
4.4. Digiteerimispoliitika	14
5. Säilitamine	15
5.1. Rollid ja vastutus	15
5.2. Säilitustingimused ja nende tagamine	15
6. Turvalisus	16

SISSEJUHATUS

Seljametsa Muuseumi eesmärk on koguda, säilitada ja eksponeerida Paikuse (osa)vallaga seotud kultuuriväärtustega asju ja teavet ning korraldada nende uurimist ja üldsusele vahendamist hariduslikel, teaduslikel ja meelelahutuslikel eesmärkidel.

1. MUUSEUMI MISSIOON, VISIOON, JA TOIMEPÕHIMÕTTED

1.1. Muuseumi missioon

Seljametsa Muuseumi missiooniks on olla kogukonna südameks ja vaimuks, pakkudes mitmekülgset kultuurilist, hariduslikku ja meelelahutuslikku programmi ning teenuseid.

Muuseumi eesmärk on säilitada, uurida ja tutvustada piirkonna ajalugu, kultuuri ja pärandit, inspireerides inimesi avastama ning hindama oma juuri ja kogukonna identiteeti.

Oleme pühendunud kõigi kogukonnaliikmete kaasamisele ja toetamisele, luues platvormi, kus igäihel on võimalus õppida, suhelda ja jagada kogemusi.

1.2. Muuseumi visioon

Seljametsa Muuseumi visiooniks on olla mitmekülgne keskus, mis avab uksi mineviku mõistmiseks, tänapäeva kogemiseks ning tuleviku kujundamiseks. Olla kogukonna hing, kus igäiks tunneb end oodatuna, saades inspiratsiooni, teadmisi ja ühiseid kogemusi.

1.3. Muuseumi struktuur ja toimepõhimõtted

Seljametsa Muuseum on koduloomuuseum, mis loodi Paikuse Vallavalitsuse ja Vaskrääma, Põlendmaa, Seljametsa, Tammuru ja Silla küla ning Paikuse aleviku rahva soovil ja kaasabil.

Seljametsa Muuseum on juriidiliselt staatusest Pärnu linna allasutus, mis asub Paikuse vallas Seljametsa külas, endise Pustuski ühispiimatalituse ja meierei ruumides.

Muuseum kuulub Seljametsa Rahvamaja allüksusesse, mida haldab Pärnu linn. Muuseum asub aadressil Seljametsa Kool/3, Seljametsa küla 86601 Pärnu linn. Muuseumi

põhiülesanded ja struktuur lähtuvad põhimäärusest, mis on vastu võetud 21.05.2001 määrusega nr 9.

Muuseumi pindala on 240 m². Muuseumil puuduvad spetsiaalsed hoidlad, kõik eksponaadid on välja pandud.

Kogude täiendamise, uurimise ja kättesaadavaks tegemisega tegeleb muuseumipedagoog-varahoidja. Muuseumil on 3 tuba, millest üks on seminariruum, kus saab üritusi läbi viia. Muuseumikogud on hoones eksponeeritud kahes näituseruumis: peremehe toas eksponeeritakse endisaegseid põllutööriistu ja nõukaaegseid tarbeesemeid ning perenaise toas eksponeeritakse käsitööd ja majapidamisesemeid. Arhiivmaterjalid, fotod, dokumendid on hoiul muuseumi abi- ja kontoriruumis.

1.4. Lühülevaade muuseumi ajaloo

Seljametsa Muuseum rajati 2001. aasta maikuus Laine Järvemäe eestvedamisel. Algul asus see Seljametsa Lasteaed-Algkooli ühes klassiruumis. Muuseum tegutseb 1873. aastal Sindi mõisahärra Wöhrmanni ehitatud Pustuski karjamõisa hoones ning sai siia kaks tuba, millest üks on seminarituba ja teine ruum on perenaise tuba. 2004. aastal renoveeriti muuseumi jaoks endise Pustuski meierei (asutatud 1911.a) ruumid ja 2009. aastal renoveeriti kogu hoone ning muuseum sai juurde ühe suure ruumi – peremehe toa.

1.5. Muuseumikogu

Seljametsa Muuseum on kogunud, säilitanud ja eksponeerinud museaale alates 2001. aastast, mil loodi Seljametsa Muuseum.

Kogumise põhialuseks on autentsed, kohalike elanike abiga kogutud museaalid – nende mõtestatud kogumine, kestlik säilitamine, uurimine ja atraktiivsete artefaktide eksponeerimine ja tutvustamine.

Muuseumi kogud moodustavad puutumatu põhikogu, millest üksikute materjalide alaliseks üleandmine või muuseumikogust väljaarvamine ja mahakandmine võib toimuda üksnes Muuseumi Nõukogu liikmete poolt kinnitatud akti alusel. Akt loetakse kinnitatuks, kui sellele on alla kirjutanud kõik nõukogu liikmed.

Muuseumil on 1.03.2023 seisuga museaale 2976, neist esemekogus 2680 ning ülejäänud fotokogus.

2. MUUSEUMIKOGU TÄIENDAMINE

2.1. Kogumise eesmärk

Seljametsa Muuseum kogub ja säilitab kohalike elanike annetatud autentseid materjale, et luua nende põhjal terviklik ajalookäsitlus ja vahendada seda kogukonnale teaduslikel, hariduslikel ja meelelahutuslikel eesmärkidel.

Keskmes on looga esemed. Kogude täiendamisel eelistatakse hästi legendeeritud esemeid. Kogumistöö eemärk on saada esemeid, kajastavad üksikindiviidi või sotsiaalse rühma lugu mingis konkreetses Eesti ajalooga seotud sündmuses.

Keskmes on mitmekülgsus. Kogutud esemeline materjal peab peegeldama ajaloosündmustes osalenud või neist mõjutatud inimeste võimalikult suurt skaalat.

Keskmes on seosed. Kogutud esemeline materjal peab looma kontekstuaalsed seosed inimtegude, ideede arengu ning aja ja ruumi vahel. Kogutud esemed peaksid võimaldama luua sildu tänapäeva ja mineviku vahel ning olema olulised Eesti riigi elu kajastamiseks tuleviku vajadusest lähtuvalt.

Mõistlik tasakaal ja koostöö uurimistöö, pedagoogilise töö ja meelelahutusliku tegevuse vahel – museaalid ja muuseumi teadmised aitavad luua sisukaid meelelahutuslikke sündmusi ning kogukondlikud sündmused muudavad muuseumi atraktiivsemaks ja tutvustavad muuseumis säilitavaid esemeid ja teadmisi.

2.1. Muuseumikogu täiendamise üldpõhimõtted

Kogude täiendamisel lähtub Seljametsa Muuseum muuseumi põhimäärusest ja Pärnu linna arengukavast. Kogude täiendamine toimub näituseprojektide ja uurimistöö tulemusena, aga ka annetuste, ostmise, pärandamise või kinkimise tulemusel.

Muuseumikogu täiendamisel arvestatakse järgmisi põhimõtteid:

- muuseum keeldub annetuste, kingituste, pärandi, likvideeritavate asutuste või teiste muuseumide tervikkogude vastuvõtmisest, kui need ei vasta muuseumi profiilile, missioonile või kogumispoliitikale;
- muuseum ei võta vastu annetusi, kingitusi või pärandit, kui nende üleandja esitab eritingimusi, mis on vastuolus muuseumi ja selle küllastajate pikaajaliste huvidega;
- muuseum ei omanda materjali, mida pole võimalik nõuetekohaselt säilitada;
- muuseum ei omanda materjali, mille päritolu on kahtlane, ebaseaduslik või teadmata;
- muuseum arvestab teiste sarnase profiiliga muuseumide kogumispoliitikaga.

2.2. Muuseumikogu täiendamise sisulised kriteeriumid

Uute museaalide omandamise otsused on kaalutletud ja põhjendatud ning materjali väärtuse hindamisel vastavad vähemalt ühele põhikriteeriumile.

- Ajalooline väärtus: Kas objekt on seotud konkreetse inimese, paiga, sündmuse või tegevusega? Mida see jutustab mõne ajaloolise protsessi, temaatika või eluviisi kohta? Kas/kuidas aitab objekt ajalugu mõista?
- Teaduslik või uurimislik väärtus: Kas objektil on potentsiaali tänapäeval või tulevikus olla teadlaste huviorbiidis?
- Semantiline väärtus: Kas objektiga on seotud mingid ideed, lood ja tavad, mis on tänapäeval olulised teatud kogukonna või inimrühmade jaoks?
- Esteetiline väärtus: Kas objekt on meisterlikult valmistatud või on suurepärane näide teatud oskustest? Kas see on originaalse või innovaatilise disainiga? Vastuvõetavate museaalide väärtuste määramisel kasutatakse koosmõjus põhikriteeriumidega järgmisi täiendavaid kriteeriume.
- Kasutatavus: Kas objekti abil on võimalik interpreteerida sündmusi, kogemusi, inimesi? Kas objekt aitab muuseumil jutustada mingit lugu? Kuidas objekt seostub muuseumi näituste kavaga ja/või haridusprogrammiga?
- Seisund, terviklikkus: Kas objekt on hästi säilinud? Kas objekt on säilinud ilma tahtlike või juhuslike muudatusteta?

- Iseloomulikkus/tüüpilisus: Kas objekt on teatud liiki esemete, tegevuste, eluviisi või ajalooajalooperioodi tüüpiline näide.

Abikogusse vastuvõtu kriteeriumid: vastu võetakse materjalid, mis ei vasta põhikogu kriteeriumidele, kuid mis väärivad säilitamist haridusliku või näitusetevgevuse ning ajastutruu õhkkonna kujundamisel.

Raamatute, trükiste ja käsikirjade vastuvõtukriteeriumid: võetakse vastu trükiseid, mida muuseumitöötajad vajavad igapäevases töös seoses esemete määramisega, Seljametsa Muuseumi näituse- ja teadustöös, ning kvalifikatsiooni tõstmisel olulist museoloogilist kirjandust.

2.3. Muuseumikogu täiendamise protseduurid

Muuseumikogu täiendamisega tegeleb muuseumitöötaja, kes koostab vastuvõtuakti ja kinnitab selle oma allkirjaga.

Museaali dokumenteerimiseks vajaliku info kogumise eest vastutab muuseumitöötaja, kes vahendab materjalide jõudmist varasemalt omanikult muuseumisse. Koguja täidab kõigepealt VARALISTE ÕIGUSTE LOOVUTAMISE JA ESEME(TE) KASUTAMISE LEPINGU, kus on kirjas annetaja kontaktandmed, et hiljem temaga ühendust võtta. Seejärel hindab ta kogutavate või pakutavate materjalide väärtust ja sobivust kogusse ning langetab otsuse. Jaatava otsuse korral koostab ja vormistab VASTUVÕTUAKTI ja fikseerib kogutava materjali kohta käiva informatsiooni – üleandja, varasemate omanike andmed, valmistamise ja kasutamise aeg, asjaga seotud legend. Täiendab olemasolevat teavet vastavalt museaali vastuvõtu dokumenteerimiskoostele.

Muuseumitöötajal on õigus keelduda kogutud materjali vastuvõtust, kui varasem omanik on selle puudulikult dokumenteerinud või ei suudeta tuvastada materjali olulisust muuseumile.

2.3.1. Kogude sisuline analüüs ja väärtuste hindamine

Kogude hindamiseks analüüsitakse regulaarsete inventuuride käigus museaalide sobivust kogusse ja nende seisukorda. Inventuuride tegemine läheb järk-järgult üle arvuti ja interneti keskkonda.

2.3.2. Museaalide väljaarvamine kogust

Museaalide kogust väljaarvamisel lähtutakse muuseumiseadusest. Väljaarvamise vajadus selgub inventuuride käigus, millega fikseeritakse muuseumikogusse mittesobivad ja museali tunnused kaotanud esemed. Selgusetu asjade nimekirjast arvatakse välja ühe aasta möödumisel.

3. MUUSEUMIKOGU TÄIENDAMINE

Muuseumikogu dokumenteerimine on paberalustel, kus järk-järgult minnakse üle arvutipõhiseks. Lepingud ja aktid on Wordi dokumentidena arvutis ja ka paber kandjal kiirkõitjate vahel. Kõrvuti põhitööga toimub pidevalt museaalide sisse kandmine tulmeraamatusse. Tegemisel on museaalide nimekiri Exceli programmis ja uute inventarinumbrate andmine.

3.1. Arvestusdokumentatsioonide vormistamine ja hoidmine

Paberile trükitakse deponeerimislepingud, garantiikirjad, varaliste õiguste loovutamise ja eseme(te) kasutamise leping, vastuvõtuaktid, väljaandeaktid ja väljaarvamisaktid. Allkirjastamine toimub nii käsitsi kui ka digitaalselt. Nimetatud dokumendid kinnitab digitaalselt või käsitsi muuseumitöötaja ning need kuuluvad ka paber kandjal säilitamisele muuseumi arhiivis.

3.2. Objektide vastuvõtmine

Asja kogumisel või saamisel vormistab muuseumitöötaja (tema äraolekul asendaja) varaliste õiguste loovutamise ja eseme(te) kasutamise lepingu, mis on alusdokument selleks, et annetatud ese kuulub muuseumile. Pärast seda paneb muuseumitöötaja üleandja esitatud andmete põhjal kirja üldise tulmelegendi, vajadusel ka üksikuid asju puudutava legendi: kellelt saadud, kust saadud, valmistamise/soetamise/kasutusaeg; kellele kuulus/kes kasutas; asjaga seotud spetsiifiline legend või sündmus. Kogutud informatsiooni põhjal vormistab muuseumitöötaja vastuvõtuakti ja saadud info kannab tulmeraamatusse.

3.3. Museaalide liikumine ja ajutine kasutamine

Muuseumiväliseks kasutamiseks laenutatakse museaale eelkõige teiste muuseumide näitustele, juhul kui ollakse veendunud eksponeerimistingimuste sobivuses. Erijuhtudel võidakse museaali lühiajaliselt laenata ka juriidilisele või füüsilisele isikule, kes suudab tagada museaali turvalise säilitamise ja eksponeerimise.

3.4. Inventuurid

Inventuure tehakse vastavalt vajadusele. Inventuuri käigus fikseeritakse tähtsaim informatsioon: museaali unikaalne number, asukoht, nimetus ja seisund.

3.5. Museaali muuseumikogust väljaarvamine ja hoiulevõetud asja tagastamine

Kogust välja arvatud museaaliga seotud dokumentatsioon säilitatakse muuseumi arhiivis alaliselt ning museaali unikaalset numbrit ei võta uuesti kasutusele. Väljaarvamise vajadus selgub inventuuride käigus, millega fikseeritakse muuseumikogusse mittedsobivad ja museaali tunnused kaotanud esemed.

Hoiule võetud asi tagastatakse omanikule tagastamisaktiga.

4. MUUSEUMIKOGU KASUTAMINE

4.1. Rollid ja vastutus

Muuseumikogu kasutamise eest vastutab muuseumitöötaja. Seljametsa Muuseumil on 1 täiskohaga muuseumitöötaja – muuseumipedagoog-varahoidja, kes täidab väikeses muuseumis mitmeid ametirolle:

- Muuseumipedagoog – valmistab ette ja viib läbi muuseumitunde ja giidituure;
- (pea)varahoidja – vastutab väljalaenutatavaid museaale puudutava dokumentatsiooni korrashoiu ja arhiveerimise ning kogude kasutamiskorra ajakohastamise eest;
- koguhoidja – vastutab uurijate teenindamise, museaalide nõuetekohase laenutamise ning museaalide digitaliseerimise eest;
- kuraator – korraldab ja paneb välja näitusi

Muuseumis on 0,3 kohaga koristaja ja 0,5 kohaga majahoidja.

4.2. Muuseumikogu kasutamisega seotud protseduurid ja dokumentatsioon

Museaalide kasutamiseks andmine toimub kogude kasutamise korra alusel:

- Muuseumiväline laenus – peamiselt teiste muuseumide poolt korraldatud näitused. Laenaja esitab deponeerimis-garantiikirja, mille alusel muuseumitöötaja koostab väljaandeakti ja pakib nõuetekohaselt laenutatavad museaalid.
- Koostööpartneritele ettenähtud sätestatud korra alusel.

4.3. Muuseumikogu kasutamisega seotud teenused

Seljametsa Muuseumi kogudega on õigus tutvuda kõigil soovijatel. Museaalidest on võimalik teha jooniseid, paljundusi, digikoopiaid ja fotosid.

4.4. Digiteerimispoliitika

Muuseumil puudub digitehnik, seetõttu puudub ka kindel digitaliseerimiskava.

Esmajoones kuuluvad digitaliseerimise alla järgnevad esemed:

- esemed, mis lähevad eksponeerimisele või mida kasutatakse illustreeriva materjalina trükistes;
- halva säilivusega esemed, mille vastu on olemas kasutushuvi;
- väiksemad ja kompaktsemad kogumid.

Eesmärgiks on kasutada ja kaasajastada digivahendeid. Vajadusel tellitakse digiteerimistööd vastava teenuse osutajalt.

5. SÄILITAMINE

Säilitustegevus on suunatud kogude kahjustuste ennetamisele. Peatähelepanu on suunatud kahjustusriskide vähendamisele nii museaalide hoidmisel kui ka nende eksponeerimisel. Konserveerimistegevus on suunatud museaali seisundi stabiliseerimisele ja edasise kahjustumise aeglustamisele.

5.1. Rollid ja vastutus

Kogude hoolduse, füüsilise säilimise ja kliimaseire eest vastutab muuseumipedagoog-varahoidja ja Rahvamaja direktor. Suuremad konserveerimis- ja restaureerimistööd tellitakse vastava teenuse osutajalt.

5.2. Säilitustingimused ja nende tagamine

Seljametsa Muuseumi kogud on kõik nõuetekohastes säilitustingimustes. Museaali seisundit hinnatakse visuaalselt. Tulme kontrollitakse ja korrastatakse enne hoiustamist. Museaalide paigutamisel ja pakendamisel arvestatakse eelkõige museaalide materjali ning konstruktsiooni eripära.

6. TURVALISUS

Kõrvaliste isikute viibimine muuseumiruumides ilma muuseumitöötajata on keelatud. Kasutusvälisel ajal on muuseumiruumid elektroonse valve all. Muuseumi ja rahvamaja ühendav vaheuks on muuseumi kinnioleku aegadel lukustatud.